

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Impius Infelix

Texier, Claude

Augustae Vindelicorum [u.a.], 1695

XVII. Sermo. Impius Maledictus in sua Pœnitentia usque ad horam mortis dilata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45950](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45950)

IV. IMPIUS MALE- DICTUS IN FINALI MORTIS SUÆ POE- NITENTIA.

*Vox clamantis in deserto : parate viam Domini.
Matth. 3. v. 3.*

CAusa fundamentalis ruinæ universalis totius prope humanæ gentis in catachysmo œcumenico à Divina Justitia immisso, fuit, teste S. Basilio Seleuciensi in admirabili illa descriptione, quam desuper composuit; quòd homines occasionem sibi à Deo ad agendam pœnitentiam concessam non aliter impenderint, nisi ad curandam cuticulam, & ut suaviùs profundo vitiorum somno indulgerent: *Ipsam opportunitatem pœnitentia in impietatis patrociniũ convertebant.*

Ex quibus verba hæc bene consideranda: *Opportunitatem pœnitentia.* Pœnitentia æquè suum habet tempus, ac res quæcunque aliæ, sive respiciamus bonitatem Dei, quam, manus suas extendere, oportet, ad sublevandum peccatorem; sive intueamur peccatorem, qui auxilium Divinitus sibi submissum acceptare, & gratiæ cooperari debet.

Hodie contrarias impii & peccatoris partes tueri volo, quòd nimirum, si in vitiis obstinatus persistat, ac primùm in ultimo morbo, mortis suæ prodromo pœnitentiam agere quærat, tempus verè pœnitendi aptum non inveniat; &

quòd

quod omnium eorum, qui in malitia radicati, singulis ferè diebus in peccata mortalia labuntur, lapsi diutiùs iis immorantur, in mortis hora sera pœnitentia, quam moribundi non instituunt, sed recipiunt, non sit vera, ideòque inutilis; confessiones item istæ tamdiu protractæ, ferè semper etiam nullæ ac sacrilegæ fiant, ita ut si centum ex illo nefario reproborum grege inter ipsa licèt confessarii brachia expirent non tres sint, qui salutem consequantur.

Si rite probem veritatem hanc ad salutem adeò proficuum, quantumvis de se odiosam & fastidiis plenam, unicum assequor asylum, ubi peccator circumvallatus latet, cujus conversionem prosequor: & demonstratis jam Divinis maledictionibus vitam ipsius comitantibus, si ei modò ostendam, quod nè in morte sperare possit aliquid meliùs præterquam infortunia & miseria; compellam illum obedire voci D. Joannis, ut penitus se applicet ad præparandam viam Domini, & perversam suam vitam per feriam & sinceram conversionem emendandam.

En materiam pro Adventu nostro utilissimam, quis enim scit, an non plurium meorum Auditorum æterna salus à sermone isto dependeat. Peto igitur à vobis per merita Salvatoris, cujus vice & voce vos alloquor, attentionem omnino peculiarem, simulque obtestor, imploreis cum extraordinaria devotione gratias Sancti Spiritus per intercessionem Sacratissimæ Virginis. *Ave.*

Præsens, quam expono hodie, doctrina, pœnitentiam & confessiones ab homine jam moribundo, toto antecedentis vitæ decursu in peccato mortali habituato institutas, concernens, quasque coram Deo invalidas, saluti inutiles pronuntio, apparet tam austera & tædiosa iis, qui vitam suam juxta proprii sui genii placitum, distortam mundanæ

I.
Punctum.

danæ libertatis amiffim ordinant, ut me illius authorem prodere non aufim, nè in me infurgant, mihi que exprobrent, quòd facillimè homines condemnem. Rroborabo itaque doctrinam autoritate Ecclesiæ loquentis per ora Pontificum, Conciliorum ac celebriorum fuorum Doctorum.

Suppofita hac autoritate, credo, quòd explicatis jam fenfibus feu opinionibus noftræ Matris & eorum, penes quos eft magifterii dignitas in Chriftiana Religione, mihi permiferitis, duabus rationibus convincentibus demonftrare, quòd è cunctis peccatoribus (non autem intelligi velim, loqui de iis, qui ex fragilitate cadunt, mox iterum refurgunt, fed qui in malo inveterati, profundè radicati totum ferè fpatium fuæ vitæ in odio Dei tranfigere non reverentur) vix unius pœnitentia fit legitima, quæ recipiatur à Deo.

Primitiva Ecclefia adèd parum æftimabat ftatum conversionis in hora mortis affumptum, & habebat ejusmodi tardam pœnitentiam tam fufpectam, ut plurium fæculorum fpatio negandam judicaret communionem iis, qui in tali ftatu vitæ defungerentur.

Pro teftibus ad ftabiliendam hanc veritatem produco fummum Pontificem & Concilium. Innocentius I. in reſcripto ad Sanctum Exuperium Tholoſanum Archi-Præfulem dato, confulentem, quid cum illis agendum, qui totum vitæ tempus, impudicitiis impliciti, infumentes, fe in mortis articulo reconciliare vellent, declaravit: *Conſuetudo prior tenuit, ut concederetur pœnitentia, fed communio negaretur.*

Item Primum Concilium Aſelatense ab initio fæculi quarti celebratum ordinavit contra Donatiſtas, ut fidei defertores, qui in vita ſua de criminibus ſuis pœnitere
reſponſ-

tenuissent, at primùm in ultima hora vitæ ad S. Communionem adspirarent, non admitterentur: *Placuit, eis non dandam communionem, nisi reconvaluerint, & egerint fructus dignos Pœnitentiæ.*

S. Cyprianus testatur, se exactè hunc morem in Ecclesia sua observâsse, ejusq; rationem subnectit; *Nec dignus est in morte accipere solatium, qui non se cogitavit moriturum.* Ecce, quisnam fuerit Ecclesiæ sensus proximioribus Apostolorum temporibus, quoad doctrinam circa pœnitentiam in mortis angustiis institutam. Sera hæc pœnitentia peracta à moribundis Christianis, quos ipsa per opprobrium vocabat *Clinicos*, Christianos in lecto, apparuit illi in tantum suspecta, ac periculosa, ut iis prolixo tempore sacram conferre recusarit communionem.

Quamvis deinceps majori cum indulgentia respectu peccatorum agendum, sapientissimè decreverit, indulgendo illis in hora mortis viaticum, nihilominus semper tenuit, & ore celebriorum suorum Doctorum promulgari voluit, istam pœnitentiam sibi videri periculosissimam.

In cujus confirmationem quidnam efficacius afferri potest, quàm testimonium S. Augustini sic aliquando suos alloquentis? Ingenuè fateor vobis, fratres mei, quasi coram Deo constitutus, fateor, inquam, timorem, quo corripior. Scio quidem, peccatorem, qui nihil timet, deridere timorem meum, sed ridet in sui duntaxat perniciem & ruinam: *Dico in conspectu Dei timori vestro timorem meum.* Audite ergo, quæ profundè cordibus vestris imprimi velim: Siquis sui, Deiq; oblitus graviter in ejus legem deliquerit, per veram pœnitentiam pro delicto satisfecerit, & recepta Sacramentali absolutione, *bene postquam vixerit, sicut ante vivere debuit, indeq; mortem opte-*

petierit, non dubito, quin ad fruitionem Dei feliciter sit
admissus: Sed si quispiam gravi infirmitate oppressus deve-
nit ad extrema, tunc primùm sacris se expiari & provideri
curat, iisq; receptis diem claudit cum vita; etiamsi mini-
mè ipsi denegârim, quod expetit, non tamen præsumo,
talem bene mortuum: *Non vos fallo, non præsumo*; siquidem
peccatori tam arctis limitibus angustiato *pœnitentiam dare
possum, securitatem non possum*. Idcirco fratres mei certio-
rem & securiosam tenete viam, nolite joculari cum negotio
æternæ salutis vestræ. *Age pœnitentiam, dum sanus es, facil-
limè potes, Deo grata, tibiq; saluti est, tene certum, dimitte
incertum*.

Ut meam candidè mentem vobis aperiam, pergît alle-
gatus Doctor, valde dubito, ne & ipsa infirmi pœnitentia
infirmitatem contrahat; *pœnitentia, quæ ab infirmo petitur,
infirma est*; magnopere revereor, ne cum moribundo sit
mortua ac penitus infructuosa: *quæ à moriente tantum
petitur, timeo, ne ipsa moriatur*.

Sicut penes voluntatis vestræ stetit arbitrium, monet
S. Ambrosius in exhortatione de pœnitentia amplecten-
da, quod vos in peccati reatum induxit, ita penes vos sit,
quod vos à peccato denuò abducat; quòd si enim vestri
conversionem in extremitatem vitæ differre volueritis,
tempore infirmitatis, videtur ea mihi quàm maximè suspe-
cta; ratio suspicandi est: *Peccata te dimiserunt, non tu illa*.

Protestor coram vobis cum eâ sinceritate, quam qui-
vis habere tenetur, jam jam ad Deum, animâ in supremis
labris hærente, perrecturus; ita suos discipulos morti pro-
ximus allocutus fertur S. Hieronymus, ab Eusebio; prote-
stor, inquam, coram vobis omnibus in veritate, quòd *vix
de centum millibus hominum, unus, quorum mala fuit semper
vita, mereatur à Deo indulgentiam*. Nè

S. Hieron.
Epist. ad Da-
malum,

Ne jam spargere præsumatis, primum istius doctrinæ inventorem esse prædicatorem Jesuitam, sed potiùs Ambrosios, Augustinos, Hieronimos, aliòsque primavæ Ecclesiæ Patres arguite, quòd pœnitentiam impiorum mori incipientium reprobàrint tanquam vanum, inane simulacrum, fraudulentam apparentiam pietatis & Religionis.

Nunquid prudentia dicitur, cuius in sua arte credendum; eùmque indigere consilio medicorum, qui non solum remedium compositionem, doses, sed etiam tempus, modum, quo sumenda sunt media, rescire cupit? nam si alieno, non præscripto tempore usurparet, medicina in venenum facillè degenerare, sanitatis loco mortem accelerare posset; pari modo Ecclesia, quæ omnium optinè caller Sacramentorum naturam, sancti item Theodidacti Patres contestantur unanimes, tempus vitæ ultimum iis propitium non esse, qui in peccato diu vixerunt obstinati ad recipienda illa Divina medicamina tunc corpore & animo infirmi recurrunt; & si peccatoribus moribundis ministrantur, magnum subesse periculum, nè citra ullam virtutem & efficaciam ipsis applicentur. Omnis itaque peccator, qui usque ad extremas temporis angustias suam confessionem ac conversionem procrastinat, peccat contra prudentiam in materia propriam salutem maximè concernente, seque conjicit in periculum abutendi sanctitate mysteriorum nostrorum.

Quod si his necdum verbis satis factum, & rescire affectatis, cuius fundamento innitatur Ecclesiæ & SS. Patrum iudicium, respondebo, ipsos niti testimonii manifestis utriusque, antiqui ac novi testamenti.

Q9

Jeremi-

Jerem. 13. 16.

Jeremiam audiamus seriò nos adhortantem: *Date Domino Deo vestro gloriam, quam ei per peccata vestra subtraxistis, subtractam restituite mediante vera poenitentia tempore congruo, antequam contenebrescat, & antequam offendant pedes vestri ad montes caliginosos, id est, sequendo interpretationem Origenis & S. Hieronymi, priusquam involvamini tenebris mortem præcedentibus, & pedes vestri offendant ad montes obscuros obitùs & excessus.*

Ecclesi. 17. 26.

Num conceptus iste meliùs explicari potest quàm textu illo Ecclesiastici? *Non demoreris in errore impiorum.* Per Deum vos rogo, nè audiatis perniciosas impiorum maximas, qui millenas allegant veritates ad confirmandum unicum mendacium, dum dicunt, misericordiam Dei esse infinitam, Deum nolle mortem peccatoris, ei sufficere unicum suspirium, sola verbi illius unici protestatione: *peccavi*, contentum esse, & confessione paulò ante mortem peractâ propitiari: *similia vos minimè seducant; in partes vade seculi sancti.* Usurpate principia mundi sanctioris id est, congregationis Ecclesiæ. Mature,

Ibidem, v. 25.

v. 26.

tempore congruo, scilicet *ante mortem confitere*: sciatis enim, confessionem semianimis sapius coram Deo examinem, inutilem, rejectam fuisse; *à mortuo quasi nihil perit confessio.* Rectè proinde concludit Spiritus Sanctus. *Confiteberis vivens, vivus & sanus confideberis, laudabis Deum & gloriaberis in miserationibus illius.* Hæc non eò quidem collimant, ut confessio tempore infirmitatis sit tanquam mala prorsus tunc eliminanda: monet tamen hac Divina sua instructione Spiritus Sanctus: tempus istud gravibus peccatoribus non opportunum, & abusum, eoque temporis protelando confessionem, committi.

Ibidem.

An

An non piissimum etiam est monitum optimi nostri Magistri, caventis nobis in Evangelio, simulque jubentis orare. *Nè fiat fuga nostra in hyeme vel sabbatho*, tunc Matt. 24, 20° nimirum, cum occasio fugiendi minus accommoda, viæ admodum difficiles, dies breviores sunt? id est, juxta communem interpretum expositionem vult Christus, ne expectemus ultinam vitæ nostræ ætatem, extremam senectutem, nec tempus, quo sibi de quiete prospiciendum, quod est mortis; si à peccato hinc nos abstrahere, iram Dei adhuc effugere volumus. *Orate, ut non fiat fuga vestra in hyeme vel sabbatho.*

Jacto Fundamento tam solido per ipsum lapidem angularem, id est stabilitâ doctrinâ per autoritatem Divinam Christi Jesu, tam Ecclesiæ, quàm sanctorum, æquè facilitè vos convincere possumus per rationem.

Sensus sanus & experientia nos instruunt ad consequendum finem alicujus ex natura sua difficillimi negotii, cui remotam interponunt, idque impedire tentant hostes numerosi & potentes, de quo nullam habemus notitiam vel usum, nec unquam alias fuit pertractatum, necessarium esse studium & præparationem, alioquin successum felicem minimè sperandum esse. Atqui secundum commune sapientum omnium dictamen res est difficilima, bene mori; momentum est, à quo dependent universa, in quo cuncti hostes salutis ex tremas exerunt vires. nosque undique omnibus artibus, & omni possibili violentia aggrediuntur; denique negotium est, nunquam à nobis antehac peractum, siquidem non bina vice mori possumus. Hæc itaque ars artium bene sc. moriendi opus habet prolixo studio, multâ præparatione; consequenter, queunque non horret subire mortem citra

Qq 2

præ-

præviam, seriámque dispositionem, nec aliquem in hanc finem adhibet conatum, justam movet aliis suspicionem, ne infeliciter suo fato occubuerit, timendi.

Pro meliori declaratione præsentis discursûs, observetis cum S. Ambrosio, bestias inter hominésque istam intercedere differentiam, quod priores ducantur ab auctore naturæ, supplente defectum usûs rationis, in suis operationibus, easque uniformiter instituunt cum tali perfectione pro prima, quali pro ultima vice: avis ex. gr. prima statim vice nidum suum perfectè novit construere. Sed homo recepto à Deo rationis usu, vi cujus est scientiæ capax, se per usum & praxin successivè perficit; unde provenit, quòd omnes artes assignatum sibi tempus habeant, quo perdisci queant. Quantumvis præcellentè polleat ingenio & inclinatione ad pingendum v. g. juvenis hic pictor, qui prima in pictoria arte Fundamenta ponit; istamen non nisi telam cum suis coloribus maculabit; si mox ab initio nobile quoddam opus perficere, præsumat.

Quare ergo advertit idem S. Ambrosius, artes humiliores & faciliores studio indigeant & continua praxi, nihilominùs pauci reperiantur, qui earum notitiâ præstantes emineant; vos autem unico pene momento perdiscere velitis artem bene moriendi, quam sancti vix apprehendere se posse metuunt etiam post adhibitum totius vitæ studium? *Egregia res est, mortem condiscere.* O quàm res est magna & ardua, exclamat Seneca, quam rectè discere est ipsum bene mori, cujus scientiam non priùs quam usum capimus. *Semper discendum est, quod an sciamus, experiri non possumus,*

In me

In me, aiebat Romanorum sapientissimus ore cujusdam sophistæ, non aliam agnosco erga vitam obligationem, nisi, quòd suppeditarit mihi media, discendi artem bene moriendi.

Dicitum omninò Christianum. Verum est, quòd, cum præcipua Dei intentio, cum qua nos in hunc mundum introducit, sit, ut ex inde nos deducat, denique ad fruitionem felicitatis æternæ perducatur, unica nostra cura, & continua occupatio esse debeat, adinveniendi medium, quo finem istius itineris felicem sortiamur, unde bona & mala fors pendet æternitatis. Ecce totum & omne Sanctorum negotium moriendi diebus singulis, ut semel bene moriantur, sicut oportet. *Quotidie morimur.* 1. Cor. 15. 31.

Quidnam obsecro, Christus Dominus in suo Evangelio toties nobis inculcat, quàm assiduum hoc studium, continuam ad mortis luctam præparationem? An non omnes id exprimunt admirandæ ipsius parabolæ, loquentes de servis illis incessanti cura vigilias agentibus, ne inopino domini sui adventu præveniantur? *Et vos similes hominibus expectantibus dominum suum.* Luc. 12. 36.

De Virginibus prudentibus lampades accensas gestantibus, semper in occursum appropinquantis sponsi promptis & paratis? Conclusio omnium harum parollarum consistit in monitorio isto notabili epiphonemate: *Videte, vigilate & orate, nescitis enim, quando tempus sit:* Marc. 13. 33. quia hora est incerta.

Non legimus, quòd Christus unquam docuerit: *disponite vos, quando mors ventura est, sed, estote parati,* Luc. 18. 40. *quia, quâ horâ non putatis, Filius hominis veniet.* Nemo potest esse paratus, qui prius se non præparavit, nec tempus se præparandi coincidit cum tempore, quo jam pa-

ratus aliquis esse debet: in exemplo. Istud non est tempus disponendi ædæs, quæque in suo collocandi statu, indigesta in ordinem redigendi, cum dominus jam pulsavit fores, sibi que aperiri præcepit. Quando autem sit tempus illud, quo Deus nostras pulsat fores, indicat S.

S. Grog. hom. 13. in Evang. Gregorius Magnus: *Pulsat Dominus, cum jam per aegritudinis molestias mortem vicinam esse designat.*

Considerate anxietates virginum fatuarum, earum cursus & recursus, obtestationes: *Date nobis de oleo vestro.*

Quamquam illæ non parum essent afflictæ, ac singularem erga sponsum contestatæ affectionem, repulsam nihilominus sunt passæ, & audire coguntur triste illud nuntium: *Nescio vos*, utpote non paratas debito tempore.

Hoc ipsum pluribus peccatoribus evenit ad mortis januam constitutis. Ah! suspirant illi, quam vehementer doleo, me tali non meliori modo vitam duxisse; O Deus! quibus rebus totam meam impendi vitam, quid cogitavi, quando de morte non cogitavi? deinde confugient ad Sacratissimam Virginem & Sanctos Dei, supplicabunt: *date nobis de oleo vestro.* Petitio quidem bona, sed tero nimium facta.

Neminem quidem judicare velim, non tamen asserere pertimesco, quòd, cum iudicio sapientium, æquè gentilium ac Christianorum, imò etiam auctore Christo, qui est prima veritas, ars moriendi opus habeat multo & magno studio, singulari & insigni dispositione: omnis homo, qui per vitæ suæ decursum ad ejus terminum se non reflexit, qualem cunque superveniente isto conatum ostendat, valde probabiliter in negotio tam arduo exitum infautum sit sortiturus.

Addite

Addite; si vobis placet, res quasdam tales ex natura esse, ut perfici nequeant sine prævia quadam dispositione, ex. gr. prærequiritur navis conducta, electus peritus navarchus, facta item esse provisio de biscœctis, panibus aliòve alimento, antequàm explicentur vela, & navis in mare de jiciatur, alioquin stultè ageret, qui diceret; tempestate ingruente conducemus bonum navis rectorem, consumptis alimentis imminente famis necessitate navigium mittemus ad littus, transverturi provisionem necessariam.

Antequàm castellum aliquis ab hostibus tueri præsumat, locus ipse suis fortalitiis cinctus, armis & alimentis sit copiosè instructus, necesse est; velle hæc omnia prorogare in adventum hostium, cùm hostiles machinæ jam admoveri incipiunt, est certam loci ruinam, sui que confusionem expectare.

Vele inire rationes admodùm graves & oppidò intricatas, unde tamen stabilitas aut destructio integræ alicujus familiæ dependet, priusquàm data & accepta ordinatè in computum sint deducta, idem est ac suæ causæ, suæque salutis adversarium agere.

Jam quæro, quid mors est aliud, nisi juxta Scripturam navigatio plena periculis, angustis limitibus arctatum mare seu fretum, per quod transeundum nobis ad portum felicitatis æternæ in medio tempestatum & turbium procellas concitantium horrendas, quas Divinus nobis Spiritus prælagisse visus? *Cùm irruerit super vos repentina calamitas, & interitus quasi tempestas ingruerit.*

PRCV. I. 27.

Quid est aliud, quàm munimentum, ubi moriturus peccator se videt per arma Justitiæ Dei urgeri, à dæmonibus infestari, tot inimicis, quot peccatis circumfederali,

Luc. 19. 43.

federi, quæ patravit: *Venient dies in te, & circumdabunt te inimici tui vallo.*

Luc. 16. 2.

Est redditiõ rationis exactissimæ, quam fieri erit possibile; siquidem respondere nos oportet coram Deo omniscio de omni oculorum nostrorum obtutu, uti etiam de minimo verbo otioso. *Redde rationem villicationis tuæ.*

Deut. 32. 7.
28. 29.

Cur itaque non dicere ausim, quod minimè aliàs improbabile, aut de quo nullus obstupescere deberet, si denuntiarem, ex centum millibus, qui dicto modo alto mari se crediderint, qui arcis obsidionem sustinere præsumperint, aut rationem redere tentârint sine præmissa dispositione, vix unum fore, qui non esset periturus. Quare nunc videatur ad eò alienum, si Doctõri Maximo D. Hieronymo subscribam sentienti, quòd ex centum millibus in malo radicatis peccatoribus, sine præviis ad mortem subeundam dispositionibus aut cogitationibus, etiamsi in ipso motis articulo conatum quendam adhibere videantur, vix unus sit reperiendus, qui non esset condemnandus? *Gens absque consilio est, & sine prudentia; utinam saperent, & intelligerent, ac novissima providerent.* O generatio peccatorum maledicta, quandònam è veterno evigilabis ut saniora sentias & amplectaris, an tui ultimi finis non ulterius recordaberis? nunquid permissum mihi erit, in meum substituere locum perfectissimam Zelosorum prædicatorum ideam, vocem, inquam, quæ nemini adulari novit, Domini, videlicet, D. Joannem Baptistam:

Isa. 3. 8.

Genimina viperarum, quis offendit vobis fugere à ventura ira, capitibus vestris jam jam imminente? Vana est & fallax spes, quæ specie longioris vitæ vos lactat & persuadet de die in diem procrastinare conversionem vestram:
brachium

brachium Dei vindicis ad vos percutiendos jam est liberatum, securis insensibiliter incidit illarum infructuosarum arborum radicem: ne fiduciam concipiatis in pœnitentia sub mortis hora primum instituenda, sed nunc in præsentia. *facite fructus dignos pœnitentia.* Antequam Dominus ipse adveniat, seque vobis coram exhibeat, præparate vias eius permutationem morum & reformationem vitæ vestræ: *parate viam Domini:* ad cœlum erigite corda vestra, dum tempus habetis, corrigite perversos habitus vestros & inordinatos passionum motus componite: *rectas facite semitas ejus.*

Ibidem. v. 4.

Ibidem. v. 4.

Illis, qui ad imitationem impii reuertentur obedire voci Præcursoris D. Joannis, suamque pœnitentiam in mortis horam relegabunt, nil proderit, quodcumque egerint. Idem iterum repetô, quodque secunda ratione, priore magis fortiori & convincente, probare contendo.

Ad obtinendam veram in quocunque statu sive sanitate, sive infirmitate, tempore vitæ seu in articulo mortis, conversionem, necessaria est gratia ex parte Dei, & cooperatio ex parte hominis. Pro conversione verò extraordinaria, qualis est hominis in malo obdurati, per profundas & robustas habitum fibras in malitia radicati, requiritur gratia extraordinaria, itémque cooperatio extraordinaria.

III.
Punctum.

De via autem & modo communi loquendo, nec ad miracula recurrendo, non est ulla assecuratio, quod peccator moribundus sit præditus gratiâ extraordinariâ, nec, quod sit capax cooperationis extraordinariæ. Ergo credere fas est, quod peccator horam mortis expectans non instituat legitimam sui conversionem. Ipsi videtis necessitatem consequentiæ. Vis nobis argumenti istius de-

R r

pendet

pendet ex duplici veritate, quòd certum non sit, obstinatum ejusmodi peccatorem recipere gratiam extraordinariam, nec apparentia subfit, eundem capace[m] pro tunc existere cooperationis extraordinariæ.

Quoad primum membrum; certitudo ibi haberi nequit, nisi à Deo ei promissum fuerit, quòd extraordinariam sit illi laturus operam & assistentiam; atqui nihil de hac in tota Scriptura Sacra invenietur, nec credibile censetur, quòd per excessum suæ misericordiæ sit concessurus gratias extraordinarias morituro peccatori, qui ordinarias durante vitæ suæ decursu contempsit.

Dixerit non nemo, promississe Deum per Ezechielem: *In quacunq[ue] hora ingemuerit peccator, salvus erit.* Huic objectioni suppliciter respondeo: primo, istum textum in scriptura non exprimi, non haberi in nostra vulgari editione, non in originali Hebræo, non in Versione Septuaginta, nec in paraphrasi Chaldaica, neque in ulla versione, seu veteri seu nova.

Secundò, si ibi deprehendatur, intelligendum esse, toties, quoties ingemuerit, quò oportet modo. Opus proinde adhuc est gratiâ singulari, ut homo, qui alias in malitia sua gloriam quæsit, seriam ex toto corde penitentiam operetur: talem verò gratiam Deus nullib[us] promississe legitur.

E contrario tota Scriptura Sacra referta est comminationibus & derisionibus Divinis, quæ peccatorem in hora mortis terrebunt: *In interitu vestro ridebo vos, sper-*
 Prov. I. 26. *nam eos, qui me spreverunt, & subsannabo vos, invocabunt*
 Ibidem. v. 28. *me & non exaudiam; imò insultabit eorum miseriis non*
 Deut. 32. v. *sine amaro sarcasmo: Ubi sunt dii eorum, in quibus habe-*
 37. 38. *bant fiduciam? surgant & opitulentur vobis, Spes ergo*
 pecca-

peccatorum, quam habent ad obtinendam à Deo finalem gratiam, unicâ & nudâ sui accusatione: *peccavi*, est pessimè fundata.

S. Bernardus admirabilem super præsentis materia proponit discursum, qui eò plus habet roboris, quòd innitatur dictis S. Pauli.

In termino vitæ plerunque reperire non possumus, nisi id, quod per decursum vitæ collegimus; qui pauper vivit, moritur pauper: itaque peccator, qui vitæ suæ spatium consumpsit in odio Dei, ac rejecit Divina lumina & gratias, cumulavit infelicem sibi thesaurum Divinæ vindictæ: *Secundum duritiam tuam & impenitens cor thesaurizas tibi iram in die iræ*, qui est dies mortis. *Rom. 2. 5.* Quid ergo tunc inveniet nisi gratiarum & auxiliorum efficacium loco derelictionem Dei, tenebras & desperationes extremas?

Vos autem animæ fideles quæ vivitis in timore Dei, & ex gratiis ab ipso oblati profectum capitis: in hora mortis securè sub protectione illius verè paternâ stabitis; tunc omnes illi scrupuli & inquietudines, timores seu anxietates, quibus modò velut aurum in igne a Deo purgamini, & quasi fræno in officio vestro coërcemini, evanescent, & ultima hæc hora erit hora luminis, dulcoris & lætitiæ. Nè metuatis mortis adventum vobis Dei nomine pollicetur, securitatem verbis ipsius, per Ecclesiasticum prolatis, præsto, quòd bene sit vobis futurum, auxilia & gratias abundanter vobis de cælo submissum iri: *Timentis Dominum bene erit in extremis.* *Eccles. 1. 13.* At in peccatorum Deo semper refractarium, in flagitiis suis totius vitæ decursu obduratorum rigidum se ostendet iratum Numen in extremis: *Cor durum habebit malè in novissimo.* *Ibidem. 3. 27.*

R r 2

T u

Tu infelix, minatur S. Bernardus, inuenies istam Divinæ miserationis venam tibi penitus exsiccatam, quia ipsemet illam exhaustisti per continuum gratiarum abusum; *Evacuasti in te misericordiam.* Fructum operationum tuarum commedes, *mete, quot seminasti.* Tu in alium finem non laborasti, quàm ut ad iram provocares Deum, non seminasti nisi maledictionum opera: quomodo aliud sperare audes præter quàm maledictiones, fructus vindictæ Divinæ gratiarum peculiarium loco? *Mete quod seminasti.*

Sed quid, si in Prophetam quendam incidere contingeret, qui Dei nomine peccatori extraordinariam promitteret gratiam? promissum, inquam, hoc non sufficeret, nisi certitudinem simul adjiceret, quod ille sit cooperaturus gratiæ oblatæ. Postquàm is centies millies ipsam spreuit durante tempore suæ vitæ, facillè eandem pariter aspernabitur in vitæ suæ termino.

Deinde, eritne talis pro tunc in statu faciendi id quod exigit ista gratia? qualemcunque in se experitur motum, quamcunque instituat confessionem, recipiat communionem & extremam insuper unctionem, fundat licèt, quasvis preces præviè ante mortem, nisi ex toto corde suo ad Deum converterit, non desinit mori in peccato suo.

Porro ad cooperationem gratiæ, veramque sui ex cordis fundo prodeuntem conversionem, quatuor ei sunt necessaria, quæ valde ardua videntur in hoc statu, ubi ille versatur. Primò requiritur, ut simul & semel concipiat odium erga id omne, quod amavit, amorem habeat erga id omne, quod odit aut contempsit. Secundò, ut promittat, sed corde sincero non ficto, quòd velit fugere *finitati*

tati restitutus universa totaliter viua, quibus antehac in vitæ suæ cursu tam tenaciter effixus inhæsit. Tertio necesse est, ut integrè in confessione exprimat omnia sua peccata lethifera; quòd si adverteret defectum dispositionis præviæ, aut doloris, aut ob nimiam in peccata inclinationem verum se emendandi propositum defuisse in præcedentibus suis confessionibus, oporteret easdem repetere, & ingentem illum præteritorum delictorum numerum in memoriam revocare. Quarto, ut satis faciat, restituendo quod accepit alienum, reparando, injuriam, famæ vel honori sui proximi illatam, si est possibile.

Jam peto, ex gravioribus peccatoribus quotus quisque sit, qui hæc omnia ritè præstet, & præstiterit? Imo potius quero, quis ea moraliter præstare possit? Animus absorptus, exteritus malis imminentibus, ægritudine dejectus, doloribus excruciatum num capax erit eliciendi omnes istos heroicis actus, seque iis tam fortiter alligandi?

Ab experientia discimus quotidiana, animam nostram in tantum dependere ab organis corporeis, ut & ipsa infirmari & debilitari videatur cum corpore, nec quidquam operari posse citra extremam difficultatem. Vix quandoque vires suppetunt ad pronuntiandam vel unicam Orationem Dominicam, & agrè sustinemus audire duntaxat de Deo nobis loquentes. Quomodo jam potestis exigere, ut homo corpore & animo fractus confessionem generalem à 20 annis sibi necessariam instituat, siquidem à totidem annis vitam suam non correxit, peccatum suum non deseruit? Estne possibile, ut omnes circumstantias peccati debitas exponat, ad eò sibi sit præsens, ut media adinveniat omnibus, quoscunque injustè læsit,

satis faciendi? Certè fieri nequit, hominem exhaustum viribus, mente turbatum, exagitatam ab iis, qui coram illo sæculi negotia tractant, posse dictis obligationibus satis facere.

Credite mihi, dictum est cujusdam Sancti Patris, peccatorem in mortis angustiis conclusum, omnino se habere belluarum instar in venatorum retia incidentium; etiam si istæ se commoveant, semet feriendo defatigant, nil nisi risum in venatore causant, sic peccator mortis laqueis constrictus, lachrymas fundit, edit suspiria, seque affligit, etiam de quibusdam se accusat culpis, plures exprimere non amplius valet, suum malum accumulatur; jam quieti paululum indulgere permittitur, mox proflus impotens efficitur.

Quis inde fructus, quò hæc omnia tendunt? ad risum diabolo effusum procurandum, videnti prædam interceptam, laqueis minimè se extricaturam: *Cadant in retiaculo ejus peccatores.*

Psal. 140. 10.

Imò si faciat, quidquid potest, nõnne Deus contentus erit? Omnino, infamis hic nil boni durante totius vite spatio operari nequit, & hæc impotentia sufficiens apud Deum excusatio erit? Aliena bona involavit, quæ non restituit; inimicitias fovit immortales, necdum se reconciliari petit; nescit ipse, quid dicat juxta propriam suam confessionem dum confitetur; & Deus contentus erit?

Quis dixit, vel unde scitis, quod faciat ille omnia, quæ potest? An non credam facilius, quòd, sicut sibi delicatus iste blandiebatur vivens, ita pariter blandiatur adhuc moriens?

Præter

157 II Præter hæc, cur semper malè & voluntariè vivendo se in eum coniecit statum, in quo non possit bene mori, ut advertit S. Basilius: *Per malum suum nolle perdidit suum bonum posse.*

Si Deus mihi revelaret, castinâ me omnem amissuram memoriæ facultatem, ideoque moneri juberet, ut hodie animum sacra exomologesi expiarem; quam si nihilominus in castinam differrem, eoquod confidendi obligationem non agnoscam, nisi id, quod memoriæ occurreret, nonne ipse culpæ arguendus essem? Clericus qui suum breviarium in flammâ conjiceret, nè quotidie recitare deberet, num non semper reprehensibilis foret? Cur peccator iste Deum non requisivit, quando eum inventiendi copiam habuit? quare non confessus est, cum integrè licuit? Deus ipsi revelavit per Prophetarum oracula, per Ecclesiæ doctrinam, tempus infirmitatis & necis non esse aptum ad veram sui conversionem, nihilominus hoc tempus sponte elegit: impotentia illius proinde omni culpâ vacare possit?

334 Credam adhuc, quod si in tali extremitate positus reperiret confessarium doctum & pium, multum tunc adjutum iri in evolvenda sua conscientia, & ponendis actibus necessariis; sed permittet Deus, ut incidat in rudem negligentem confessarium. Fortassis ipsius consanguinei falso amicitia & timoris motivo, nè ægrotum in majorem animi consternationem inducant, persuasi, confessarium advocare negligent; quando is integris sensibus & ratione pollet; aut, quod majorem saperet crudelitatem, in ea erunt apprehensione, ne æger ad bona malè parva restituenda inducatur, seu ad redimenda elemosynis sua delicta obligetur, cubile bene clausum observabunt, omnem

nem

nem posituri remoram, quò minus salubres consilarii vel confessarii accessum lucrari queant.

Tandem ipsimet non negabitis, quòd peccator in ægritudine vel morte constitutus eisdem reueat habitus, quibus sanus præditus fuit: ideòque homo avaritiæ deditus deliciis immerfus, ambitione elatus, & qui non alias in mente tenet imagines, nec alias involuntate inclinationes præter eas, quæ ab antiquis illis passionibus sunt relictæ, moriturus non habet habitus amoris Dei, spei bonorum cœlestium, timoris pœnarum æternarum. Qua ratione itaque iudicatis, fieri posse, ut actus eliciat iste tam contrarios sibi, quos in praxin nunquam deduxit, actus sc. fidei, spei & Charitatis? novit quidem, quid sint, iis tamen minimè est assuetus. Si cordis ipsius fundum liceret vobis intueri, cerneretis talem adhuc esse, qualis ante fuit in vita, moritur avarus, ambitiosus, voluptuarius.

En paradigma stupendum Scriptura nobis suppeditat. Abimelech homo erat totus inebriatus mero gloriæ mundanæ, ac ullus alius unquam fuit: animosè is perfracto urbis cujusdam muro appropinquat, vi locum obsessum expugnaturus: eodem tempore fœmina quædam fragmen saxi in caput dejicit istius heròis, quo eum lethali vulnere cruentat. Cùm hic meritò ad Deum recurrere, ultima vitæ suæ instantia meditationi æternitatis deberet consecrare, nil moriturus somniabat aliud quàm sanus, gloriæ sc. humanæ vanitatem: cur, ait ille, posteritas Abimelecho exprobrare ausit vel possit, quòd imbellis fœminæ manu fuerit interemptus? O! tanta contumelia meum tot laureis coronatum caput non infamet. Confestim armigerum suum adesse jubet, cui imperat: *Evagina gladium & percutite me.*

Judic. 9. 34.

Ah! in-

Ah! infelix, exclamat D. Chryſoſtomus, cur extremum tamque pretioſum vitæ tuæ momentum tam fatuis curis, conceptibus impertinentibus conſumis? *Jam jam moriturus hæc cogitas? miſer extremam horam ineptiis conſumis?* Num in mortis puncto, non de alio cogitare lubet, quàm de honoris ſubitò evaneſcentis puncto, & punctum ſalutis aternæ, ut inane ſomnium negligis? & *in puncto mortis punctum honoris cogitas?*

Fervebat infanus ambitione, talis moritur, qualis vixit. Aſpiciſſe in furorem & rabiem actum Theophilum Græcorum Imperatorem, qui diem ſibi fatalem clauſit, manibus ſuis propemodum emortuis verſando caput recenti perfulum cruore pauperis Theophobi hostis ſui, quem decollari juſſit. Loco reconciliationis incundæ cum Deo, agere capit de vindicta. Audite preces, quas in agone fudit: ego non ampliùs quidem Theophilus ero, ſed nec Theophobus ulterius Theophobus erit: in quo vixit, pariter extinctus eſt odio.

Miraculum eſſet, obſervat S. Bernardus ſi arbor ſemper in occalum proclivis rueret verſus ortum. *Rami noſtri opera noſtra, habitus noſtri, itémque conſuetudines ſunt rami noſtri penitus ad peccatum inclinati: ſi ergo perverſos iſtos habitus non corrigamus, certò cademus, & peribimus in peccatis: In peccatis veſtris moriemini.* Joan. 8. 21.

Evidenter igitur demoſtravi autoritate Chriſti, Eccleſiæ, & Sanctorum, rationibus item ſatis efficaciſſimis, quòd, niſi tempeſtivè ſtudeamus arti bene moriendi, elicitis quibuſcumque in mortis articulo actibus, infelici ſimus fato deſuncturi. Oſtendi, nullam ſubefſe certitudinem, nec ullam ſalutis apparentiam iis aſſurgere peccatoribus, qui in extremam mortis horam ſuam differunt con-

versionem. Ah! Vivè Deus, in novissimo Judicii die contra omnes istos in malo obduratos peccatores huius mei Sermoni assistentes insurgam, propugnaturus coram summo tribunali, me eosdem veritatis istius tam necessariae omnino convicisse.

Quid est, quodnam huic tam claro discursui possint opponere? quòd sequeretur, plures Catholicorum condemnandos; quod ultro concedimus & è cathedra sapius jam promulgavimus. Sed Deus nos non misit in hunc mundum ad nos damnandos: & istud verissimum est; credimus enim ut fidei articulum, quòd omnes velit fieri salvos, dummodò etiam ipsi velimus. Intuitu copiosæ redemptionis sui Filii nos quidem abstraxit de perditionis massa, & sedulo cooperari nos oportet oblatis ab ipso gratiis. Sanguis iste tam liberaliter ex hac Cruce promans clamat non vindictam, sed salutem nostram, quam ardentè sitit Numen; omnes Crucifixi plagæ sunt totidem ora, quibus idem alta voce intonat. Sed necessaria est applicatio meritorum sanguinis & mortis istius per veram quandam Poenitentiam faciendâ. Ideo, fratres mei, pro avertenda damnatione vestra ordinavit Deus, ut nunc tanti momenti veritas ista exponeretur, ac vobis largitur media & gratias ad conversionem vestram necessarias. Utique vos in hoc mundo non posuit cum intentione vos damnandi, sed nec eo fine in mundum misit, ut impudici, vindicativi, vagæ Religionis sectarii sitis. Mutate vitam opportunâ, quâ fruimini, horâ, agite poenitentiam, quando oportet; & recipiet Deus hanc vestram poenitentiam, quam remunerabit gloria æterna, Amen.

IMPI-